ISSN 1560-7615 / ISBN 978-99950-52-06-5

ទស្សនាវដ្ដីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយរបស់
វិទ្យាស្ថានបណ្ដុះបណ្ដាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឆ្នាំទី ១៥ លេខ ២ | មេសា - មិថុនា ឆ្នាំ២០១១ | តម្លៃ ១.៥០០៛

ជម្រុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពនៅកម្ពុជា៖ ទស្សនៈ និងអាទិភាពគោលនយោបាយ ទទួលបានពីសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០១១[1]

សន្និសីទចក្ខុវិស័យកម្ពុជាប្រចាំឆ្នាំលើកទី៥ បានប្រារព្ធឡើងកាលពីថ្ងៃទី១៦ មីនា ២០១១ នៅសណ្ឋាគារភ្នំពេញ។ សន្និសីទនេះ បានអញ្ជើញតំណាងជាន់ខ្ពស់មកពីខាងរដ្ឋាភិបាល វិស័យឯកជន ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ សហគមន៍ស្រាវជ្រាវ និងសង្គមស៊ីវិល មកជួបជុំគ្នាដើម្បីធ្វើការពិភាក្សាអំពីប្រធានបទ "ជម្រុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពនៅកម្ពុជា៖ កាលានុវត្តភាព និងបញ្ហាប្រឈម"។ នៅក្នុងសុន្ទរកថាគន្លឹះបើកសន្និសីទ សម្ដេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានសម្ដែងការអបអរសាទរចំពោះ វិទ្យាស្ថាន CDRI និងធនាគារ ANZ Royal ដែលបានសហការគ្នាផ្តួចផ្តើមគំនិតបង្កើតសន្និសីទប្រចាំឆ្នាំដ៏មានសារៈសំខាន់នេះ ហើយសម្ដេច បានថ្លែងថា សន្និសីទនេះប្រារព្ធឡើងចំពេលវេលាល្អ និងមានភាពពាក់ព័ន្ធនឹងកាលៈទេសៈបច្ចុប្បន្ន។

អត្ថបទនេះ បូកសរុបពីចំណុចសំខាន់ៗនៃសន្និសីទចក្ខុវិស័យ មានជាអាទិ៍ ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់និងស្ថាប័ននៅកម្ពុជា ទម្រង់ទូទៅនៃកម្លាំងពលកម្ម និងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដោយផ្ដោតលើទស្សនៈ និងអាទិភាពគោលនយោបាយនានា ដែលវាគ្មិន និងអ្នកចូលរួមទាំងឡាយបានលើកឡើង។ បទបង្ហាញនានា ក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យ អាចរកបាននៅក្នុងគេហទំព័ររបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI: www.cdri.org.kh។

សម្ដេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ថ្លែងសុន្ទរកថាគន្លឹះបើកសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាប្រចាំឆ្នាំលើកទី៥ កាលពីថ្ងៃទី១៦ មីនា ២០១១

កម្ពុជា កំពុងបន្តដំណើររើបឡើងវិញយ៉ាងខ្លាំងក្លាពីវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ដោយមានអត្រាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដែលរំពឹងថានឹងកើនឡើងពី ៥,៩% នៅឆ្នាំ២០១០ ដល់ ៦-៧% នៅឆ្នាំនេះ។ វិស័យជម្រុញកំណើនតាំងពីដើមរៀងមករបស់កម្ពុជា និងវិស័យនានាដែលរងការប៉ះទង្គិចធ្ងន់ធ្ងរ ក្នុងអំឡុងពេលមានវិបត្តិនោះ កំពុងរើបឡើងវិញគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ហើយថែមទាំងបានជួយជម្រុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនាពេលបច្ចុប្បន្នទៀតផង។ វិស័យឧស្សាហកម្មមានដំណើរការខ្លាំងជាងគេ ដោយសម្រេចបានកំណើន ១៣,៥% នៅឆ្នាំ២០១០ ធៀបនឹង -៩,៥% នៅឆ្នាំ២០០៩។ ដោយឡែក វិស័យកាត់ដេរក្នុងពេលដ៏ខ្លីខាងមុខរំពឹងថាអាចកើនលឿនដល់កម្រិតដូចនៅមុនពេលមានវិបត្តិ ដោយបង្កើតការងារបានដល់ ៥៥.០០០ គឺស្ទើរតែស្មើនឹងចំនួនការងារដែលបានបាត់បង់ក្នុងអំឡុងពេលមានវិបត្តិ។ ស្ថិតិកំណើន មានលក្ខណៈល្អ ប៉ុន្តែរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចនៅបង្កក្ដីបារម្ភដែល

១ អត្ថបទនេះ រៀបរៀងដោយ Benjamin C. R. FLOWER កម្មសិក្សាការីផ្នែកស្រាវជ្រាវនៃវិទ្យាស្ថាន CDRI ដោយផ្អែកលើបទបង្ហាញនានាក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យ ។

មាតិកា

ជម្រុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពនៅកម្ពុជា៖ ទស្សនៈ និងអាទិភាពគោលនយោបាយ ទទួលបានពីសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០១១ .... ១
ការវិវត្តថ្មីៗក្នុងកិច្ចដំណើរការកំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅថ្នាក់ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ នៅកម្ពុជា ៦
អង្កេតស្ដីពីសមត្ថភាព និងការត្រៀមខ្លួនរបស់ឃុំក្នុងការគ្រប់គ្រងគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍មូលដ្ឋាន៖ លទ្ធផលបឋម .. ១២
តាមដានសេដ្ឋកិច្ច — ស្ថានភាពក្រៅប្រទេស ១៨
— ស្ថានភាពក្នុងប្រទេស ២០
ព័ត៌មានថ្មីៗពីវិទ្យាស្ថាន CDRI ២៨

ពីព្រោះត្រូវពឹងផ្អែកលើវិស័យកាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ ដែលងាយរងគ្រោះដោយសារហានិភ័យពីខាងក្រៅ។ ការពឹងផ្អែកខ្លាំងពេកលើតម្រូវការពីខាងក្រៅនូវមុខផលិតផលមួយចំនួនតូច អាចគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងណាស់ ប្រសិនបើតម្រូវការធ្លាក់ចុះ ឬលក្ខខណ្ឌពាណិជ្ជកម្មប្រែប្រួលផ្សេងៗ។ ដើម្បីកាត់បន្ថយហានិភ័យនេះ និងកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះរឹងមាំសម្រាប់ពេលអនាគត ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវឆក់ឱកាសនេះ ដើម្បីធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ដោយពង្រីកសកម្មភាពទាក់ទងច្រើនវិស័យ បង្កើតសកម្មភាពថ្មីៗក្នុងវិស័យនីមួយៗ បង្កើនខ្សែសង្វាក់តម្លៃបន្ថែម និងចូលទៅក្នុងទីផ្សារថ្មីៗផ្សេងទៀត។

ឈរលើជោគជ័យសម្រេចបានក្នុងពេលកន្លងមក និងក្នុងការស្វែងរកដំណោះស្រាយគោលនយោបាយសមស្រប សម្រាប់អនាគត សន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០១១ បានផ្ដោតលើចំណុចសំខាន់ៗ ៣ ដែលទាមទារឱ្យមានការចូលរួមរបស់រដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធានាឲ្យមានកំណើនខ្ពស់ ប្រកបដោយសមធម៌ និងនិរន្តរភាព គឺមាន៖ (១) គោលនយោបាយពង្រឹងបរិយាកាសច្បាប់ និងស្ថាប័នសម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មនិងវិនិយោគ ការលើកទឹកចិត្តដល់វិស័យនាំចេញថ្មីៗឲ្យមានលក្ខណៈចម្រុះច្រើនមុខ និងមានកំណើនប្រកបដោយសមធម៌ (២) គោលនយោបាយលើកកម្ពស់ធនធានមនុស្សកម្ពុជាឲ្យក្លាយជាកត្តាជម្រុញផង និងជាអ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ផងពីពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និង (៣) គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវ័ន្តដ៏ចាំបាច់ សម្រាប់ជួយទ្រទ្រង់មាគ៌ាអភិវឌ្ឍន៍របស់កម្ពុជា។

ការកសាងបរិយាកាសច្បាប់ និងស្ថាប័ន ឲ្យមានលក្ខណៈអំណោយផល

ក្នុងរយៈពេលមធ្យម ពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគ រំពឹងថានឹងកើនឡើង (ក្រាហ្វិក ១)។ គោលនយោបាយសមស្របអនុវត្តដោយស្ថាប័នមានតម្លាភាពល្អ នឹងពង្រឹងកំណើននេះ ហើយញ៉ាំងឲ្យវាមានចីរភាព និងសមធម៌ថែមទៀត។ ភាពអំណោយផលនៃបរិយាកាសស្ថាប័ន គោលនយោបាយ និងច្បាប់ សំខាន់ខ្លាំងណាស់ក្នុងការជម្រុញកម្ពុជាឲ្យមានផលិតផល និងសេវាកម្មនាំចេញថ្មីៗ មានទីផ្សារក្នុងតំបន់ភូមិសាស្ត្រថ្មីៗ និងឲ្យបង្កើនតម្លៃខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្ម។ ការជួយឲ្យវិស័យទើបស្ទុះឡើង (ឧ. កសិកម្ម) ដើម្បីទទួលបានផលចំណេញពីកំណើនពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគ អាចជម្រុញយ៉ាងច្រើនដល់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ហើយគោលនយោបាយផ្ដោតចំវិស័យទាំងនេះ អាចញ៉ាំងឲ្យលទ្ធផលសម្រេចបានប្រសើរបំផុត។

គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម ជាសមាសភាគស្នូលមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រពិពិធកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃអភិក្រមគ្របដណ្ដប់លើវិស័យពាណិជ្ជកម្ម (SWAp) គេព្យាយាមបញ្ជ្រាបគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម ដោយធ្វើការសម្របសម្រួលរវាងធនធានរដ្ឋាភិបាល និងធនធានរបស់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីឲ្យគោលនយោបាយមានឥទ្ធិពលខ្លាំងបំផុត។ ក្របខ័ណ្ឌនេះសំដៅដោះស្រាយទាំងឧបសគ្គជាក់លាក់ និងឧបសគ្គមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធដែលរារាំងពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច។ ទាក់ទងនឹងឧបសគ្គមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ គេឃើញមានការរួមកម្លាំងគ្នាកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័ននានា ដើម្បីជម្រុញការអនុវត្តគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មឲ្យ

ក្រាហ្វិក ១. ទម្រង់ពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា និងវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI)

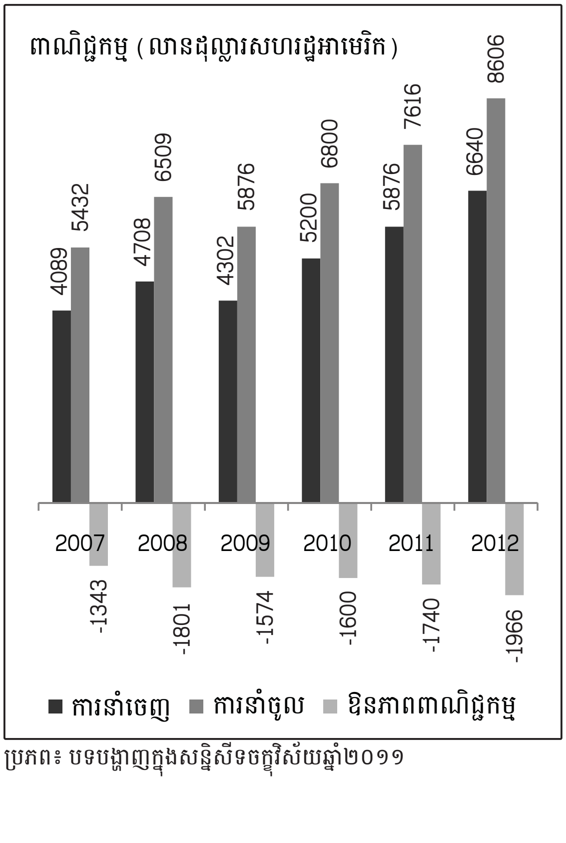

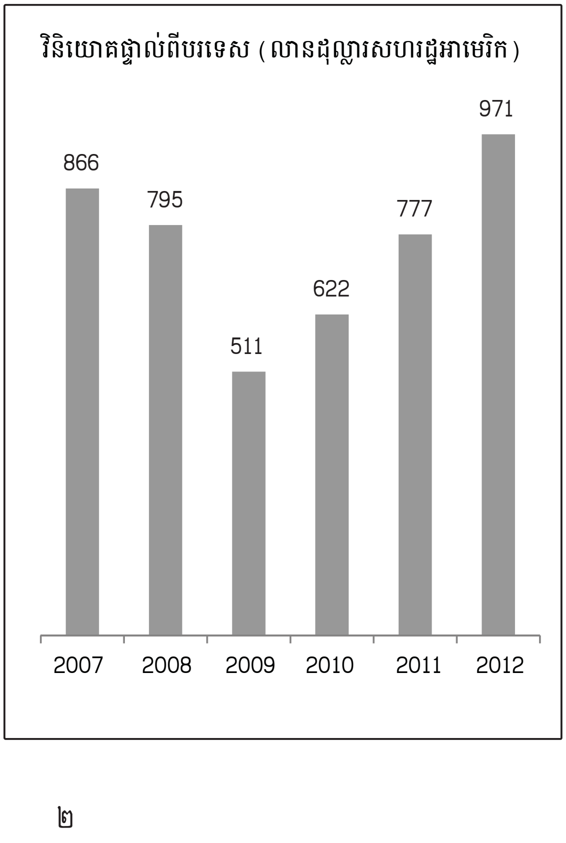

ប្រភព៖ បទបង្ហាញក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០១១

បានសមស្រប។ តួយ៉ាង គម្រោងពាណិជ្ជកម្ម UNDP មួយ បានផ្តោតលើការកសាងសមត្ថភាព និងការសម្របសម្រួលរវាងនាយកដ្ឋានមួយចំនួនរបស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម។ ក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយតាមវិស័យជាក់លាក់មួយចំនួន ក៏បានដាក់អនុវត្តដែរ ជាអាទិ៍ គោលនយោបាយជម្រុញផលិតកម្មស្រូវ និងការនាំចេញស្រូវ ដែលបានដាក់ចេញដោយសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ក្នុងខែកក្កដា ២០១០ គឺជាកិច្ចប្រឹងប្រែងដំបូងបង្អស់ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះតម្រូវការផ្ទាល់របស់វិស័យនាំចេញជាក់លាក់នីមួយៗ នៅក្រោមក្របខ័ណ្ឌនៃ SWAp។

គោលនយោបាយអាចមានប្រសិទ្ធភាព លុះណាតែបានកំណត់ត្រឹមត្រូវពីឧបសគ្គនានា ហើយបានផ្តោតលើទម្រង់សេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ច និងប្រជាសាស្ត្រខុសៗគ្នានៅកម្ពុជា។ វេទិការដ្ឋាភិបាល-វិស័យឯកជន បានជួយសម្រួលដល់កិច្ចសន្ទនានៅកម្រិតជាតិរវាងរដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជន ដើម្បីធានាថា គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម មានបង្ហាញពីធាតុពិតនៃការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ចនៅកម្ពុជា។ ប៉ុន្តែ ការទាក់ទាញអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងវិស័យឯកជនឲ្យមកចូលរួម ត្រូវជួបបញ្ហាចោទ ដោយសារសហគ្រិន តែងធ្វើការគិតគូរសម្រាប់រយៈពេលខ្លី ចំណែកឯពិពិធកម្មគឺជាយុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលវែង។

ដើម្បីតម្រឹមចំណុចទាំងពីរនេះ រដ្ឋាភិបាលគួរផ្តល់គ្រឿងលើកទឹកចិត្តដល់វិស័យឯកជនឲ្យខំគិតគូរ សម្រាប់រយៈពេលវែង និងជួយដល់ការធ្វើពិពិធកម្ម។ ម្យ៉ាងទៀតត្រូវមានការវិភាគ និងស្រាវជ្រាវស៊ីជម្រៅផ្នែកគោលនយោបាយ ដើម្បីជួយឲ្យគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មមានបង្ហាញពី តម្រូវការរបស់ជនងាយរងគ្រោះបំផុតក្នុងសង្គម។ ក្នុងគោលដៅនេះ យុទ្ធសាស្ត្រធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យលើសមាហរណកម្មពាណិជ្ជកម្មឆ្នាំ២០០៧ បានជួយកំណត់វិស័យនាំចេញចំនួន ១៩ ដែលមានសក្តានុពលកាត់បន្ថយភាពក្រីក្របានច្រើន។ រដ្ឋាភិបាលត្រូវបង្កើនសមត្ថភាពស្រាវជ្រាវគោលនយោបាយ នៅក្នុងបណ្តាញស្ថាប័នស្រាវជ្រាវនៅកម្ពុជា ដើម្បីពង្រឹងការយល់ដឹងពីទំនាក់ទំនងរវាងការអភិវឌ្ឍវិស័យនាំចេញ និងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ ធនធានសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ ក៏ត្រូវយកមកប្រើប្រាស់ ដើម្បីត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃលទ្ធផលនៃគោលនយោបាយ សំដៅចូលរួមចំណែកជម្រុញកំណើនប្រកបដោយសមធម៌ ដោយជួយឲ្យគោលនយោបាយអាចដាក់អនុវត្តបានសមស្រប និងសម្រេចបានពេញលេញតាមគោលបំណង។

សមត្ថភាពស្ថាប័ន ជាកត្តាដ៏សំខាន់សម្រាប់លើកកម្ពស់បរិយាកាសវិនិយោគនៅកម្ពុជា។ តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស (SEZ) ជាឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងមួយ ដែលបញ្ជាក់ពីជោគជ័យនៃគោលនយោបាយបច្ចុប្បន្នរបស់កម្ពុជា ក្នុងការទាក់ទាញវិនិយោគឯកជនច្រើនៗ ប្រសិនបើឧបសគ្គខាងស្ថាប័នត្រូវបានដោះស្រាយ។ ប្រទេសកម្ពុជា និង SEZ មានក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិស្រដៀងគ្នា ប៉ុន្តែ នីតិវិធីអនុវត្តច្បាប់នៅក្នុង SEZ មានភាពលឿនជាង និងងាយស្មានដឹងមុនជាង។ កំណើនចំនួនវិនិយោគ នៅ SEZ បញ្ជាក់ច្បាស់ថា វិនិយោគិនឲ្យតម្លៃខ្ពស់ទៅលើដំណើរការអនុវត្តច្បាប់ប្រកបដោយតម្លាភាព។ ដូច្នេះ កិច្ចការសំខាន់គឺត្រូវសិក្សាពីក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ដែលមានដំណើរការល្អក្នុង SEZ និងទាញយកបទពិសោធន៍នេះ ធ្វើជាការសន្និដ្ឋានទូទៅសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។

ប្រព័ន្ធតុលាការទន់ខ្សោយ ជាឧបសគ្គខាងស្ថាប័នចំបងមួយចំពោះវិនិយោគ ជាពិសេសក្នុងវិស័យដែលត្រូវការរយៈពេលវែងដើម្បីផ្តល់ផលចំណេញ (ឧទាហរណ៍វិស័យកសិកម្ម)។ នៅពេលសេដ្ឋកិច្ចរីកលូតលាស់ និងមានសកម្មភាពកាន់តែច្រើនមុខ ភាពទន់ខ្សោយនៃប្រព័ន្ធតុលាការ ក៏មានផលប៉ះពាល់កាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើង។ ដំណោះស្រាយជាក់ស្តែងមួយ គឺត្រូវកសាងសមត្ថភាពយន្តការដោះស្រាយទំនាស់ ដែលមិនមែនជាប្រព័ន្ធតុលាការ ជាអាទិ៍ ក្រុមប្រឹក្សាអាជ្ញាកណ្តាលសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទឧស្សាហកម្ម ឬគណៈកម្មការសុរិយោដីសម្រាប់ដោះស្រាយជម្លោះដីធ្លី ជាដើម។ ការបង្កើតស្ថាប័នឯករាជ្យដាច់ពីតុលាការ មានន័យថា វិនិយោគនឹងមិនជួបឧបសគ្គដោយសារកង្វះសមត្ថភាពនៃប្រព័ន្ធតុលាការ ហើយតុលាការក៏នឹងមិនរងបន្ទុកធ្ងន់ដោយសារចំនួន និងភាពស្មុគស្មាញនៃករណីបណ្តឹងដែរ។ លើសពីនេះទៀត ស្ថាប័នឯកទេសដែលមានតម្លាភាព អាចជួយកាត់បន្ថយការចែកចាយព័ត៌មានទីផ្សារមិនស្មើភាព ជួយបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និងកាត់បន្ថយហានិភ័យ ព្រមទាំងភាពមិនច្បាស់លាស់សម្រាប់វិនិយោគិន។

ស្ថិរភាព ជាកត្តាសំខាន់បំផុតក្នុងការកំណត់ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលវែងរបស់ប្រទេសមួយ និងជាបុរេលក្ខខណ្ឌដ៏ចាំបាច់សម្រាប់វិនិយោគ។ កន្លងមក កម្ពុជាបានអនុវត្តគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងវៃឆ្លាត៖ បរិយាកាសទូទៅមានស្ថិរភាពល្អនិងអំណោយផលដល់វិនិយោគ អតិផរណាមានកម្រិតទាប ធនបម្រុងជារូបិយវត្ថុបរទេសកើនឡើងដល់ ២,៧ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក នៅចុងឆ្នាំ២០១០ ហើយបំណុលសាធារណៈមានកម្រិតអាចគ្រប់គ្រងបាន។ ដោយសារស្ថិរភាពល្អ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) កើនបាន ៤២លានដុល្លារពីឆ្នាំ២០១០-២០១១ ថ្វីបើនៅទាបជាងល្បឿនកំណើនមុនពេលមានវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចក្តី។ មកទល់ពេលនេះ វិធានការឆ្លើយតបល្អរបស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា (ការតម្លើងថ្លៃប្រាក់រៀល និងការបង្កើនធនបម្រុងជារូបិយវត្ថុបរទេស) អាចគ្រប់គ្រងអតិផរណាបាន។ ប៉ុន្តែដោយសារកំណើនអត្រាអតិផរណាក្នុងតំបន់ និងសម្ពាធផុសចេញពីកំណើនសេដ្ឋកិច្ច លំហូរចូលមូលធន និងកំណើនចំណាយសាធារណៈ ដូច្នេះរដ្ឋាភិបាលត្រូវតែគ្រប់គ្រងអតិផរណាឲ្យបានតាមរយៈគោលនយោបាយដ៏សមស្រប។ កត្តាអាចបង្កអស្ថិរភាពសេដ្ឋកិច្ចមួយទៀត គឺការផ្តត់ផ្គង់ឥណទានដល់វិស័យឯកជនដែលបានកើនឡើង ៣០% ពីឆ្នាំ ២០០៩-២០១០ (ក្រាហ្វិក ២) ដែលត្រូវមានបទបញ្ញត្តិសម្រាប់កាត់បន្ថយហានិភ័យ និងគ្រប់គ្រងនិន្នាការឡើងថ្លៃទំនិញ។ ប្រភពនៃអស្ថិរភាពនយោបាយដូចជា ការទន្ទ្រានយកដី ការអភិវឌ្ឍទីក្រុងឡើងវិញ និងការឡើងថ្លៃអាហារ ក៏គួរតែដោះស្រាយដែរ។

ក្រាហ្វិក ២. កំណើនឥណទានសម្រាប់វិស័យឯកជន

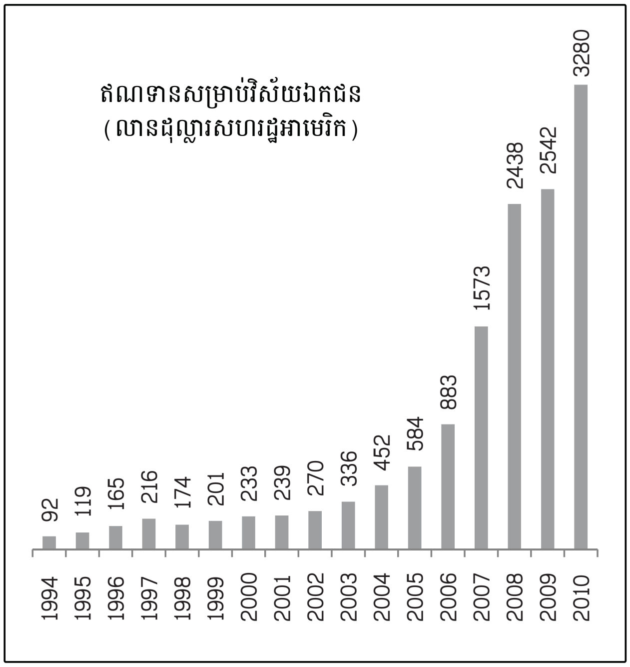

ប្រភព៖ បទបង្ហាញក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០១១

ការអភិវឌ្ឍកម្លាំងពលកម្ម

កម្ពុជា មានប្រជាជនវ័យក្មេងយ៉ាងច្រើន ដែលសកម្ម និងធ្វើការផ្លាស់ទីចុះឡើង។ បើសិនមានគោលនយោបាយសមស្រប ទ្រព្យសំណាងជាប្រជាជននេះ អាចក្លាយជាសម្បត្តិដ៏ស្តុកស្តម្ភសម្រាប់ជម្រុញ និងធ្វើពិពិធកម្មកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ តាំងពីដើមរៀងមក ថ្លៃពលកម្មទាបជាកត្តាសំខាន់មួយសម្រាប់ទាក់ទាញវិនិយោគទុនបរទេស ជាពិសេស ក្នុងវិស័យកម្មន្តសាល។ វិនិយោគនេះ បានផ្តល់ការងាររាប់ពាន់ ព្រមទាំងជាឈ្នាន់មួយសម្រាប់ការឈានឡើងផ្នែកឧស្សាហកម្ម។ ការពង្រឹងផលចំណេញទាំងនេះ និងការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវមានការជម្រុញជាគោលនយោបាយរួមមួយពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល។ គន្លឹះសំខាន់ គឺសមត្ថភាពរបស់រដ្ឋាភិបាល ក្នុងការផ្តល់កម្លាំងពលកម្មមានជំនាញដ៏ចាំបាច់សម្រាប់ជម្រុញពិពិធកម្ម ព្រមទាំងពង្រឹងវិស័យជាប្រពៃណី ដូចជា ទេសចរណ៍ និងផ្នែកកាត់ដេរជាដើម។

លក្ខខណ្ឌចាំបាច់សម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះបែប គឺការបង្កើនផលិតភាពពលកម្មក្នុងវិស័យកសិកម្ម។ នាបច្ចុប្បន្ន ការរួមចំណែករបស់មនុស្សម្នាក់គិតក្នុងមួយឯកតាកំណើន ផសស មានលក្ខណៈមិនស្មើគ្នាទេរវាងវិស័យនានា ដោយឡែក ពលករក្នុងកសិកម្ម មានផលិតភាពតិចជាង ពលករក្នុងឧស្សាហកម្ម (មានផលិតភាពខ្ពស់ជាងគេ) ឬពលករក្នុងសេវាកម្ម។ រាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តោតកម្លាំងលើការបង្កើនផលិតភាពពលកម្ម ក្នុងកសិកម្ម ដោយធ្វើការផ្សព្វផ្សាយពីជំនាញថ្មីៗ បច្ចេកទេស និងផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលដល់កម្លាំងពលកម្មនៅជនបទ។ ថវិកាជាតិបានជួយទ្រទ្រង់យ៉ាងច្រើនដល់ មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលកសិកម្មខេត្ត ដើម្បីផ្តល់កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល អំពីវិធីសាស្ត្រដាំដុះ ផលិតកម្មជី ការរក្សាទុកកសិផលក្រោយពេលប្រមូលផល ការដាំដំណាំចម្រុះ និងជំនាញមូលដ្ឋាននៃសហគ្រិន។ ការបង្កើនផលិតភាពពលកម្មក្នុងវិស័យនេះ នឹងជះឥទ្ធិពលជម្រុញផលិតកម្មកសិកម្ម ព្រមទាំងជួយរំដោះកម្លាំងពលកម្មលើសតម្រូវការចេញពីវិស័យកសិកម្ម ឲ្យចូលបម្រើក្នុងឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្មដែលមានផលិតភាពខ្ពស់ជាង។

នាបច្ចុប្បន្ន កម្លាំងពលកម្មរបស់កម្ពុជានៅខ្វះខាតជំនាញដ៏ចាំបាច់សម្រាប់ពិពិធកម្មក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម និងសេវាកម្ម ក្នុងនេះ គេចាំបាច់ត្រូវកែលម្អស្តង់ដារ និងបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំថ្នាក់ខ្ពស់ ដើម្បីដោះស្រាយ "ចន្លោះខ្វះខាតជំនាញនេះ"។ ស្ថាប័នអប់រំថ្នាក់ខ្ពស់ (HEIs) ជាច្រើននៅកម្ពុជា នៅទាបជាងស្តង់ដារអន្តរជាតិក្នុងវិស័យស្នូល ដូចជា ការស្រាវជ្រាវ អភិបាលកិច្ច និងការបង្រៀន។ បន្ថែមលើកង្វះសមត្ថភាពស្ថាប័ននេះ នៅមានកង្វះសម្ភារៈសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងការបង្រៀន ដូចជា សៀវភៅ បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងទូរគមនាគមន៍ទំនើប បន្ទប់ពិសោធន៍។ល។ អត្រាចុះឈ្មោះចូលរៀននៅជនបទ នៅទាបជាខ្លាំងជាងតំបន់ទីក្រុង ហើយជនវណ្ណៈខ្ពស់មានប្រៀបលើសលុបជាងគេ។ ជាដំណោះស្រាយ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិឆ្នាំ២០០៩-២០១៣ បានផ្តោតលើសមត្ថភាព និងដែនឈោងដល់នៃការអប់រំថ្នាក់ខ្ពស់ ដោយពង្រីកលទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំ តាមរយៈកម្មវិធីអាហារូបករណ៍ និងការកែលម្អស្តង់ដារបង្រៀន និងការស្រាវជ្រាវតាមកម្មវិធីកសាងសមត្ថភាពផ្សេងៗ។ បទបញ្ញត្តិសមស្រប ក៏មានតួនាទីសំខាន់ដែរ មានជាអាទិ៍ ក្រមសីលធម៌ ស្តង់ដារនិងប្រព័ន្ធទទួលស្គាល់គុណភាពសម្រាប់លើកទឹកចិត្ត HEIs ឲ្យកែលម្អគុណភាព និងផ្តល់ព័ត៌មានកាន់តែច្រើនដល់និយោជក និងនិស្សិត អំពីមុខវិជ្ជា និងគុណភាពនៃសញ្ញាប័ត្ររបស់ខ្លួន។

បញ្ហាស្នូលមួយទៀត ទាក់ទិននឹងប្រសិទ្ធភាពទីផ្សារពលកម្ម គឺភាពមិនស៊ីគ្នារវាងជំនាញដែលវិស័យឯកជនស្វែងរកក្នុងទីផ្សារពលកម្ម និងជំនាញដែល HEIs ផ្គត់ផ្គង់។ បញ្ហានេះចោទជាពិសេស ក្នុងមុខជំនាញវិជ្ជាជីវៈមួយចំនួនដែលឧស្សាហកម្មប្រភេទខ្លះត្រូវការជាចាំបាច់។ ការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ (TVET) ជាក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយពលកម្មរួមរបស់រដ្ឋាភិបាល សម្រាប់ផ្តល់ឲ្យទីផ្សារពលកម្មកម្ពុជានូវមុខជំនាញដែលនិយោជកចង់បាន។ គំនិតផ្តួចផ្តើមផ្សេងៗ រួមមានរបៀបវារៈកំណែទម្រង់នៃ គណៈកម្មាធិការជាតិបណ្តុះបណ្តាល (NTB) ការបង្កើត ទីភ្នាក់ងារជាតិមុខរបរ (NEA) និងគម្រោងពង្រឹង ការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ (STVET) ដែលផ្តល់មូលនិធិដោយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី។ មានបញ្ហាប្រឈមជាច្រើនសម្រាប់ TVET ជាពិសេសទស្សនៈក្នុងសង្គមដែលថា TVET ជាវគ្គបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់ពលករសាមញ្ញ មិនមែនអ្នកមានជំនាញវិជ្ជាជីវៈទេ។ គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល ត្រូវផ្តោតលើការកែប្រែទស្សនៈទាំងនេះ តាមរយៈបទបញ្ញត្តិសមស្រប និងប្រព័ន្ធទទួលស្គាល់គុណភាពអប់រំ។

ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវ័ន្ត

ក្នុងមួយទសវត្សរ៍កន្លងទៅនេះ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូន និងអគ្គិសនីនៅកម្ពុជា មានការអភិវឌ្ឍយ៉ាងច្រើន។ លទ្ធផលទាំងនេះ ភាគច្រើនបានមកពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ តាមរយៈគំនិតផ្តួចផ្តើមមហាអនុតំបន់មេគង្គដែលគាំទ្រដោយ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB-GMS)។ ត្រឹមចុងឆ្នាំ២០០៨ ADB បានផ្តល់មូលនិធិ ៤១៨លានដុល្លារ សម្រាប់ទ្រទ្រង់ដល់គម្រោងទាំងអស់ ៩។ គំនិតផ្តួចផ្តើម ADB-GMS កន្លងមក សំខាន់ជាខ្លាំងសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍច្រករបៀងសេដ្ឋកិច្ចភាគខាងត្បូង (SEC) ដោយបានកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវ័ន្ត តភ្ជាប់ប្រទេសកម្ពុជាទៅថៃ វៀតណាម និង ឡាវ។ បច្ចុប្បន្ន កម្ពុជាកំពុងស្តារជួសជុសបណ្តាញផ្លូវដែកដែលចាស់ទ្រុឌទ្រោម ដោយមានការគាំទ្រពី ADB និងវិនិយោគពីវិស័យឯកជន។ គម្រោងមានតម្លៃ ១៤៨លានដុល្លារនេះ នឹងតភ្ជាប់ប្រទេសកម្ពុជា ទៅថៃ និងវៀតណាម ហើយក្លាយជាចំណែកដ៏សំខាន់មួយនៃផ្លូវដែក តភ្ជាប់ពីសិង្ហបុរីទៅក្រុងគុនមីង (Kunming) នៃខេត្តយូន់ណាន (Yunnan) ប្រទេសចិន។ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវគោក និងផ្លូវដែក នឹងជួយឲ្យកម្ពុជាអាចធ្វើសមាហរណកម្មកាន់តែប្រសើរទៅក្នុងខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ក្នុងតំបន់ ដោយអាចបង្កើនតម្លៃបន្ថែម និងចូលទៅកាន់ទីផ្សារថ្មីៗ។

សមត្ថភាពផ្គត់ផ្គង់ភស្តុភារ (logistics) នាពេលបច្ចុប្បន្ន បានរាំងស្ទះដល់ការសម្រេចបាន នូវសក្តានុពលនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលកំពុងរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ បញ្ហាផ្សេងៗ ដូចជា យានយន្តចាស់ហួសសម័យ និងនីតិវិធីគយ បានបង្កើនរយៈពេល និងបន្ទុកចំណាយ លើការនាំចេញរបស់កម្ពុជា។ នេះជាឧបសគ្គដ៏ធំមួយដល់ការអភិវឌ្ឍ SMEs ដែលត្រូវការច្រកចេញចូលទៅកាន់ទីផ្សារពិភពលោកមានសន្ទុះល្អ អាចទុកចិត្តបាន និងមានតម្លៃសមរម្យ។ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់ទំនើប អាចដោះស្រាយតម្រូវការនេះបាន។ ការកែសម្រួលតម្រឹមនីតិវិធីគយ ការអនុវត្តច្បាប់ និងបទបញ្ញត្តិដែលច្បាស់លាស់ និងការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសម្រាប់ត្រួតពិនិត្យទំនិញ មុនពេលទៅដល់ព្រំដែន (ឧ. កន្លែងត្រួតពិនិត្យទំនិញផ្លូវគោក) អាចបង្កើនសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា នៅក្នុងទីផ្សារពិភពលោក។ សមត្ថភាពមានកម្រិតនៃ វិស័យដឹកជញ្ជូនឆ្លងកាត់ព្រំដែនដែលចាស់ហួសសម័យ ក៏ធ្វើឲ្យកម្ពុជាថយចុះសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងក្នុងការនាំចេញដែរ។ ស្តង់ដារយានយន្តកម្រិតទាប និងកង្វះវិនិយោគ បង្កបន្ទុកចំណាយខ្ពស់ក្នុងការដឹកជញ្ជូនទំនិញគិតក្នុង ១គីឡូក្រាម ភាពមិនប្រាកដប្រជាលើរយៈពេល និងសុវត្ថិភាពនៃការបញ្ជូនទំនិញ។ ដូច្នេះ ត្រូវមានបទបញ្ញត្តិជម្រុញការប្រកួតប្រជែងក្នុងផ្នែកដឹកជញ្ជូន ដើម្បីលើកទឹកចិត្តប្រតិបត្តិករឲ្យបង្កើនស្តង់ដារគុណភាពនៃការដឹកជញ្ជូន។

ផលិតផលកម្មន្តសាល បានកើនឡើង ហើយលំនាំនៃចំណាយប្រើប្រាស់ បានប្រែប្រួលស្របតាមកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ដែលនាំឲ្យតម្រូវការអគ្គិសនីកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង។ កំណើនដ៏ខ្ពស់ក្នុងការប្រើប្រាស់អគ្គិសនី (១៩% គិតនៅក្នុងកម្ពុជាទាំងមូល និង ២៥% នៅភ្នំពេញ) បង្ហាញពីតម្រូវការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីដើម្បីតាមឲ្យទាន់តម្រូវការនាពេលអនាគត។ ដើម្បីបំពេញតម្រូវការបច្ចុប្បន្ន និងទៅអនាគត រដ្ឋាភិបាលបានកំណត់ចំណុចសំខាន់៣ ដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខាងគោលនយោបាយ៖

ទី១ ដោយសារកម្ពុជាត្រូវនាំចូលថាមពលអគ្គិសនី ៤២% ពីបរទេស ដូច្នេះត្រូវបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយ ក្របខ័ណ្ឌស្ថាប័ន និងបទបញ្ញត្តិ ព្រមទាំងកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវ័ន្ត ដើម្បីធានាឲ្យមានថាមពលនាំចូលតម្លៃថោក និងផ្គត់ផ្គង់ទៀងទាត់ក្នុងរយៈពេលខ្លី។

ទី២ ត្រូវមានធ្វើវិនិយោគយ៉ាងសកម្មក្នុងផ្នែកវារីអគ្គិសនី ដើម្បីប្រើប្រាស់សក្តានុពលដ៏ធំធេងនៃផ្លូវទឹកនៅកម្ពុជា ក្នុងការផ្តល់ថាមពលអគ្គិសនី។ ជាយុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង គឺត្រូវអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដើម្បីទាញយកផលពីសម្បត្តិធម្មជាតិដ៏ស្តុកស្តម្ភដែលតាមការប៉ាន់ស្មាន មានសក្តានុពលអាចផ្តល់ថាមពលវារីអគ្គិសនី ដល់ទៅ ១០.០០០ មេហ្គាវ៉ាត់ និងដែលបច្ចុប្បន្នផ្តល់បានតែ ៣% នៃអគ្គិសនីប្រើប្រាស់ប៉ុណ្ណោះ។ សព្វថ្ងៃ កម្ពុជាមានផែនការដ៏ធំមួយ ដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពវារីអគ្គិសនី ហើយក្នុងរយៈពេលវែងសង្ឃឹមថានឹងអាចទទួលបានចំណូលពីការនាំចេញថាមពលទៅប្រទេសជិតខាងក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គ (GSM)។

ទី៣ ការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី ត្រូវពង្រីកឲ្យហួសពីតំបន់មានប្រជាជនកុះករ ទៅដល់ជនបទកម្ពុជា។ សកម្មភាពនេះ នឹងជួយលើកកម្ពស់កម្រិតជីវភាព និងបង្កើនផលិតភាពកសិកម្ម។ រដ្ឋាភិបាល បានដាក់ចេញនូវគោលដៅប្រកបដោយមហិច្ឆតាមួយចំនួន ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាភ្ជាប់បណ្តាញអគ្គិសនីនៅជនបទ ពោលគឺត្រឹមឆ្នាំ២០៣០ គេសង្ឃឹមថា គ្រួសារនៅជនបទប្រមាណ ៧០% ទទួលបានការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីប្រកបដោយគុណភាព និងត្រឹមឆ្នាំ២០២០ គ្រប់ភូមិទាំងអស់ត្រូវទទួលបានសេវាកម្មអគ្គិសនី។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ រដ្ឋាភិបាលត្រូវបង្កើនប្រវែងខ្សែកាបបញ្ជូនចរន្តអគ្គិសនី ឲ្យបានវែងជាង ២១០០គីឡូម៉ែត្រត្រឹមឆ្នាំ២០២០ ដោយគ្រោងចំណាយថវិកាអស់ ៥០០លានដុល្លារក្នុង៥ឆ្នាំខាងមុខ។

នាបច្ចុប្បន្ន រដ្ឋាភិបាលក៏កំពុងដោះស្រាយបញ្ហាមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងច្រើនវិស័យ ដែលជាផ្នែកមួយនៃក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយថាមពលរួម។ បញ្ហាសំខាន់បំផុត គឺត្រូវចាត់វិធានការដើម្បីធានាឲ្យការផ្គត់ផ្គង់ និងប្រភពថាមពលនាពេលអនាគត មានចីរភាពខាងសេដ្ឋកិច្ចផង និងមានចីរភាពខាងសង្គម និងបរិស្ថានផង។ រដ្ឋាភិបាលត្រូវព្យាយាមលើកទឹកចិត្តឲ្យមានការប្រើប្រាស់ថាមពលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថានដោយសារការប្រើប្រាស់ថាមពល។ ម៉្យាងទៀត ត្រូវបង្កើនការស្រាវជ្រាវពីផលប៉ះពាល់ខាងសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ច និងបរិស្ថាន នៃការផ្គត់ផ្គង់ និងការប្រើប្រាស់ថាមពល និងប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយពាក់ព័ន្ធ ហើយផ្តល់ទៅជូនរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីពិចារណាដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងគោលនយោបាយនាពេលអនាគត។

តទៅទំព័រ ១១

Council and Board of Governors and District Council and Board of Governors (Phnom Penh: RGC)

Royal Government of Cambodia (2009b), *Sub-decree no. 218 ank.bk on the Establishment, Organization and Functioning of the Technical Facilitation Committee of the Provincial, Municipal and District Council* (Phnom Penh: RGC)

Royal Government of Cambodia (2009c), *Sub-decree no. 219 ankr.bk on the development and 3 year rolling investment plan for the capital, provnices, municipalities, districts, and khans* (Phnom Penh: RGC)

Thon, Vimealea, Heng Seiha, Kruy Virak & Ly Tem (2011), "Assessment of One Window Service Office and District Ombudsman Pilot Project", *Annual Development Review 2010-11* (Phnom Penh: CDRI)

តពីទំព័រ ៥ **ជម្រុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ ...**

ក្រាហ្វិក ៣. ការប៉ាន់ស្មានពីការពង្រីកបណ្ដាញចែកចាយថាមពល

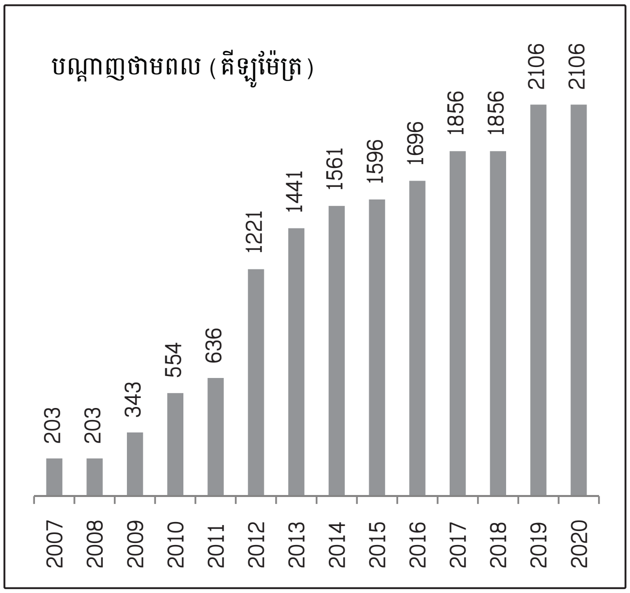

ប្រភព៖ បទបង្ហាញក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យឆ្នាំ២០១១

ការប្រមើលឃើញ និងអាទិភាព

សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បានងើបឡើងវិញល្អគួរឲ្យកត់សម្គាល់ពីការប៉ះទង្គិចដោយវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចសាកល។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច មានសន្ទុះខ្លាំង និងរំពឹងថានៅថេរក្នុងរយៈពេលពីរបីឆ្នាំខាងមុខ។ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះ ត្រូវត្រៀមរៀបចំខ្លួនជាបន្ទាន់សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម និងរយៈពេលវែង ដើម្បីកសាងសេដ្ឋកិច្ចលើគ្រឹះដ៏រឹងមាំ ធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងរៀបចំប្រទេសដើម្បីទទួលបានកំណើនខ្ពស់ ប្រកបដោយចីរភាព និងសមធម៌។ រាជរដ្ឋាភិបាលមានគោលគំនិតច្បាស់លាស់ពីបញ្ហាត្រូវប្រឈមមុខ និងមានឆន្ទៈចង់ដោះស្រាយ ចង់បំបាត់ឧបសគ្គ តាមការអនុវត្តគោលនយោបាយផ្ដោតចំគោលដៅ និងមានការសម្របសម្រួល។ កង្វះសមត្ថភាពស្ថាប័ន បានរារាំងគោលនយោបាយមិនឲ្យសម្រេចបានតាមគោលដៅកំណត់ទុក ហើយវាជាឧបសគ្គដែលគេបានគូសបញ្ជាក់ជាច្រើនលើកក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ២០១១។ ការយកចិត្តទុកដាក់របស់រដ្ឋាភិបាល ក្នុងការរៀបចំច្បាប់ បទបញ្ញត្តិ និងបង្កើតក្របខ័ណ្ឌគោលនយោបាយប្រកបដោយ គំនិតបែបថ្មី បានបើកចំហប្រទេសកម្ពុជា និងសម្រេចបានកំណើន និងវិបុលភាពកម្រិតខ្ពស់មិនធ្លាប់មានក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា។ ប៉ុន្តែ ដើម្បីឲ្យកំណើននេះអាចបន្តទៅមុខ និងមានតម្លាភាព ស្ថាប័ននានាដែលបានកសាងឡើងលើគោលការណ៍អភិបាលកិច្ចល្អ ត្រូវអនុវត្តតាមគោលនយោបាយបានរៀបចំឡើង ដើម្បីជម្រុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ប្រកបដោយចីរភាព និងសមភាព។ ទោះបីតាមការបង្កើតបទបញ្ញត្តិគ្រប់គ្រងទីផ្សារឥណទាន ឬតាមការអនុវត្តកម្មវិធី TVET យ៉ាងសក្ដិសិទ្ធិក្ដី សមត្ថភាពស្ថាប័នសំខាន់ណាស់ក្នុងការធានាឲ្យមានការអនុវត្ត និងពង្រឹង គោលនយោបាយនានារបស់រដ្ឋាភិបាល និងការតាមដានលទ្ធផល។

ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័នរបស់កម្ពុជា ត្រូវមានការកសាងសមត្ថភាពក្នុងរយៈពេលវែង និងការសម្របសម្រួលរវាងរាជរដ្ឋាភិបាល និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា ក្នុងទិសដៅដែលបានដាក់ចេញ។ ប៉ុន្តែតាមធម្មតា ការងារនេះតែងជួបការលំបាកដោយសារភាពមិនស៊ីគ្នារវាងការរំពឹងទុករបស់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងភាពជាក់ស្ដែងនៃសមត្ថភាពស្ថាប័ន។ ជាទូទៅ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍តែងរំពឹងចង់បានលទ្ធផលឆាប់រហ័ស ប៉ុន្តែភាពទន់ខ្សោយជាប្រព័ន្ធជាក់ស្ដែងក្នុងស្ថាប័នកម្ពុជា ត្រូវការពេលវេលាយូរ ដើម្បីដោះស្រាយ។ សមត្ថភាពស្ថាប័ន មិនមែនត្រឹមតែជាបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ចនោះទេ ប៉ុន្តែ មានទាក់ទងនឹងទិដ្ឋភាពនយោបាយ ព្រមទាំងវប្បធម៌សំខាន់ៗទៀតផង ហើយបញ្ហាទាំងនេះមិនអាចដោះស្រាយបានភ្លាមៗនោះទេ។ ដើម្បីឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពល្អ ការរំពឹងទុក និងភាពជាក់ស្ដែង ត្រូវតែសម្របសម្រួលឲ្យស៊ីគ្នា តាមរយៈអន្តរាគមន៍ខាងគោលនយោបាយដ៏សមស្រប។ រដ្ឋាភិបាលយល់ឃើញដោយប្រាកដនិយមថា ការកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័ន ត្រូវប្រើពេលពី ៥-១០ឆ្នាំ ដើម្បីឈានដល់ស្តង់ដារស្ថាប័នសាកល ហើយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នានា គួរតែអនុវត្តការងារ ព្រមទាំងរៀបចំ និងសម្របសម្រួលគោលនយោបាយឆ្លើយតបឲ្យស៊ីគ្នានឹងក្របខ័ណ្ឌពេលវេលានេះ។

ឯកសារយោង

បទបង្ហាញនានាក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យ អាចរកបាននៅក្នុងគេហទំព័ររបស់វិទ្យាស្ថាន CDRI: www.cdri.org.kh។